

ERZURUM BÜYÜK ŞEHİR BELEDİYESİ HALI DOKUMACILIĞI KURSU

Samuratova T. K.

Professor L.N. Gumilyov Eurasian national university

Ömer ZAIMOĞLU

Assist.Prof.Dr.Program of Architectural History
Akdeniz University, Antalya

Mevlüt KAPLANOĞLU

Assist.Prof.Dr. Program of Architectural History
Akdeniz University, Antalya

Түйіндеме

Мақалада тарихи-мәдени мұраның қазіргі өмірдегі алар орны ерекше атап көрсетілген. Тарих адамдардың тарихынан, жеке тұлғаның жанұясының дәстүрінен тұратыны көрсетілген. Тарихи жәдігерлердің сақталуы туралы мәселелер көтерілген.

Summary

The article deals with the problem of preserving, of historical and cultural heritage in modern conditions has gained special relevance. History is the history of people, and each person is a partner of being past, present, and future; the roots of human family, history and traditions of its people. Feeling his involvement in the story, we care about saving all that expensive people's memory.

Özet

İletişim, basın ve yayının baş döndürücü seyri içinde ülke sınırlarını aşan kültürel etkileşim hızla yayılmasıyla geleneklerin yaşatılması, kültürel varlıkların korunarak gelecek kuşaklara aktarılması neredeyse imkânsız hale gelmektedir.

Bütün bu gelişmelerin arasında azda olsa yaşatılmaya çalışılan dokumalarımız, belli merkezlerde yoğunlaşmış, bunların dışında kalan yörelerde ise sadece arşivlerde kalmış, hatta bazı yörelerde kaybolup gitmiştir. Bu şartlar altında, Doğu Anadolu Bölgesi olarak Erzurum'da dikkat çekecek derecede geleneksel dokumaların yapıldığını, hatta bazı dokuma türlerinin kompozisyonlarıyla birlikte korunduğunu görmekteyiz. Başta Atatürk Üniversitesi bünyesinde yer alan Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü, Oltu Meslek Yüksekokulu El Sanatları Bölümü Halıcılık Kilimcilik Programı ve Halıcılık Eğitim Merkezi olmak üzere özel sektör, Sivil Toplum Kuruluşları, Belediye ve Halk Eğitim Merkezleri yoğun gayret göstermektedirler. Bu sempozyum'da anlatılmaya çalışacağım ipek halı dokumacılığı yukarıda da belirttiğim gibi bir sivil toplum kuruluşu olarak Erzurum'un merkez ilçesi olan Aziziye belediyesi ve İstanbul Pendik Belediyesinin ortaklaşa düzenlemiş olduğu ipek halı dokumacılığı kursudur. 02 Temmuz 2010 tarihinde

ilk 6 aylık süreç İŞKUR'un da desteğiyle 25 tezgâhta 25 dokuyucu ve 1 usta öğreticiyle dokumaya başlatılmış olup 6 ay sonunda bu dokuyuculara belgeleri verilerek, tekrardan 2. Grup öğrenciye 6 aylık süreç başlatılmış ve 15 Ağustos 2011 itibariyle sona ermiştir. Toplamda 50 kursiyere ipek halı dokumacılığı öğretilmiştir.

Aziziye belediyesinin kurstan sorumlu yetkilileriyle yapılan görüşmelerde, İpek halı dokumacılığı yaz nedeniyle kapalı olduğu ancak kursun yeniden açılabilmesi için özel sektörü yakından takip ettiklerini hatta iletişim içinde olduklarını ve anlaşma aşamasında olduklarını dile getirmiştir.

SILK CARPET WEAVING COURSE COORDINATED BY ERZURUM AZİZİYE AND ISTANBUL PENDİK MUNICIPALITIES

It is hardly possible to maintain customs and transfer cultural figures and values to next generations as a result of the expansion of Cultural interaction internationally in the process of dazzling figures of communication, media and press.

Weavings tried to be conserved although few are conscious of them are just available in certain regions while rest of the regions keep them alive in their achieves and even they disappeared all the way. However, some traditional weavings are still protected with their original compositions in Erzurum, one of the provinces of Eastern Anatolia maintaining the tradition. Especially Faculty of Fine Arts; Traditional Turkish Handicraft Department in Erzurum Ataturk University, Oltu Vocational High School Handicraft Department Carpet and Rug Programme and Carpet Business Training Center besides private sectors, non-governmental organizations Municipality and Public Education Centers are all in an endeavor to maintain these cultural values. As I mentioned above what I am trying to emphasize within the scope of the symposium is weaving silk carpet through courses conducted with the contributions of Erzurum Aziziye and Istanbul Pendik Municipalities. First 6-month process has begun in July 2nd 2011 with the help of İŞKUR with 25 weaving looms, 25 weaver and 1 master at the end of this process they has been given their certificates. After that Second 6 –month process has begun and came to an end in August 15th 2011. Totally 50 course attendees has been trained.

Aziziye municipality contacted with authorized persons and underlined the fact that silk carpet weaving course is permanantly off as of summer but they are in touch with private sector and are in process of deal to reopen it.

AZİZİYE İLÇESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Aziziye, eski adıyla Ilıca İlçesi Erzurum'un batısında bulunan ve yaklaşık 300 bin kilometre alanı ile Erzurum'un en büyük ilçelerinden birisidir. İlçe, 5747 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması" kanunu ile birlikte Dadaşkent ile birleşerek "AZİZİYE" ismini almış ve Erzurum'un üç merkez ilçesinden biri olmuştur.

İlçe tabii ve doğal güzelliklerinin yanında barındırdığı termal potansiyel ile de şehrimiz adına lokomotif görevi üstlenmiştir. Kaplıcalarıyla meşhur olan ilçemizde Aziziye Belediyesi tarafından işletilen termal ve turistik otel tesisleri bulunmaktadır. Kış turizminde dünya çapında Palandöken Kış Turizm Merkezi ile markalaşan Erzurum, Termal Turizm'de de Aziziye ile bir kalkınma hamlesi başlatmıştır. Aziziye sahip olduğu termal potansiyel ile Türkiye'nin sayılı termal turizm merkezleri arasında yerini almıştır. Aziziye Termal suları 3535,8mg/lt. Toplam mineralizasyona sahip florürlü (4mg/lt.) sodyum, bikarbonatlı, kaynak çıkış ısısı 39,4 °C olan termaminal özelliğine sahiptir. İlçenin en büyük kalkınma potansiyeli olan jeotermal kaynakların ilçe ve il ekonomisine kazandırılması noktasında çalışmalar sürmektedir. İlçenin toplam nüfusu 52 bin 403 olmakla birlikte belediye mücavir alan nüfusu 40 bin 350'dir.

ERZURUM AZİZİYE VE İSTANBUL PENDİK BELEDİYESİNİN ORTAKLAŞA DÜZENLENMİŞ OLDUĞU İPEK HALI DOKUMACILIĞI KURSU

Yünden, ketenden, ipekten bükülen ipliklerin tezgâhlarda dokunarak bez, kumaş veya halı haline getirilmesi. İlk çağlardan başlayarak zamanımıza kadar ulaşan bu el sanatı, devirler ve ülkelere göre, biçim, renk, desen özellikleri oluşturulmuştur. Türkler çok eskiden beri dokuma sanatına ustadır. Anadolu'nun Türkler tarafından fethinden sonra (1071) Anadolu'ya yayılan ve bir el sanatı olarak gelişen dokumacılık bölge bölge özellikler gösterir. Denizli'nin sırma telli pamuklu bezleri, Sivas, Erzincan, Erzurum, bayburt dolaylarında köy ve kasabalarda kurulan el tezgâhlarında renk renk, alacalar, şitariler, yollu, çubuklu bezler ihramlar, halı ve kilimler yüzyıllarca Anadolu insanının giyim kuşamı, örtüsü, sergisi, bohçasını tamamlamıştır.

Osmanlı döneminde 16.yy.'dan itibaren Bursa'da, Bilecik'te, İstanbul'da ipekli kadife çatmalar, sevailer, zerbaftlar, ipek halılar dokunmuştur 27.

İletişim, basın ve yayının baş döndürücü seyri içinde ülke sınırlarını aşan kültürel etkileşim hızla yayılmasıyla geleneklerin yaşatılması, kültürel varlıkların korunarak gelecek kuşaklara aktarılması neredeyse imkânsız hale gelmektedir.

Bütün bu gelişmelerin arasında azda olsa yaşatılmaya çalışılan dokumalarımız, belli merkezlerde yoğunlaşmış, bunların dışında kalan yörelerde ise sadece arşivlerde kalmış, hatta bazı yörelerde kaybolup gitmiştir. Bu şartlar altında, Doğu Anadolu Bölgesi olarak Erzurum'da dikkat çekecek derecede geleneksel dokumaların yapıldığını, hatta bazı dokuma türlerinin kompozisyonlarıyla birlikte korunduğunu görmekteyiz. Eski adlarından biri Kali Kala (Halı Şehri) olan Erzurum, halı sanatında da zengin örnekler vermiştir. Pazırık halısının dan beri süre gelen Asya Türk halı geleneğinin desen, malzeme, teknik ve kompozisyon anlayışının devam ettirildiği tarihi Erzurum halıcılığı, son yıllarda Başta Atatürk Üniversitesi bünyesinde yer alan Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü, Oltu Meslek Yüksekokulu El Sanatları Bölümü Halıcılık Kilimcilik Programı ve Halıcılık Eğitim Merkezi olmak üzere özel sektör, Sivil Toplum Kuruluşları, Belediyeler ve Halk Eğitim Merkezleri yoğun gayret göstermektedirler.

Bu sempozyum'da anlatılmaya çalışacağım ipek halı dokumacılığı yukarıda da belirttiğim gibi bir yerel yönetim kuruluşu olarak Erzurum'un merkez ilçesi olan Aziziye belediyesi ve İstanbul Pendik Belediyesinin ortaklaşa düzenlemiş olduğu ipek halı dokumacılığı kursudur. 02 Temmuz 2010 tarihinde ilk 6 aylık süreç İŞKUR'un da desteğiyle 25 tezgâhta 25 dokuyucu ve 1 usta öğreticiyle dokumaya başlatılmış olup 6 ay sonunda bu dokuyuculara belgeleri verilerek, zaman kaybetmeden tekrardan 2. Grup öğrenciye 6 aylık süreç başlatılmış ve 15 Ağustos 2011 itibarıyla sona ermiştir. Toplamda 50 kursiyere ipek halı dokumacılığı öğretilmiştir.

İstanbul Pendik Belediyesi ile kardeş belediye olarak ortak sosyal ve kültürel projeler ürettiklerini vurgulayan Belediye Başkanı Fatih Cengiz, "Sanat Merkezi'nin dayanışmanın ürünü olduğunu, usta öğretici ve araç-gereç desteğini Pendik Belediyesi tarafından karşıladığını ifade etmiştir. İlçede atıl durumda bulunan bir binayı restore ederek sanat merkezine çeviren belediye, (Resim -1) burada açtığı İpek Halı Dokuma Kursu'yla

istihdama katkı sunduğunu ve yerel kalkınmanın önemli ayaklarından birisinin de ev hanımlarının üretime katkı sağlamasının olduğunu dile getiren belediye başkanı. "Bölgemizdeki en önemli sorunların başında işsizlik geliyor. Amacımız rutin hizmetlerin yanı sıra bu tür sosyal projelerin sayısını artırarak, bölgemizin ve ilçemizin kanayan yarası haline gelen işsizliğe istihdam ve üretimle katkı sunmak." Şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Resim 1 - İpek Halı dokuma Atölyesi

Aziziye belediyesinin kurstan sorumlu yetkilileriyle yapılan ilk görüşmede, ipek halı dokumacılığı İŞKUR'un desteklemiş olduğu sürenin tamamlandığını ve yaz dönemine gelmesi nedeniyle ara verildiğini ancak kursun yeniden açılabilmesi için özel sektörü yakından takip ettiklerini hatta iletişim içinde olduklarını ve anlaşma aşamasında olduklarını dile getirmişlerdir. Yapılan 2. ve son görüşmemizde ise İstanbul'da özel bir şirketle anlaşmaya varıldığını ve kursa katılacak dokuyucuların kayıtlarına başlandığını ifade etmişlerdir (Resim - 2). Anlaşma sonucu dokunacak olan yeni halıların kalitesi 14x16 olarak anlaşma sağlanmış olup 572 tel 561 sıra olmak üzere dokuma yapılacaktır.

Resim 2- İpek Halı dokuma Atölyesinden görünüm

1: İpek Halı Dokuma Tekniği, Kullanılan Araç ve Gereçler

-Halı Dokuma Tezgâhi: İpek halı dokuma tekniği, ana yapısı ağaçtan yapılmış bir düzen olan tezgâh, Hereke tipi yün halı dokuma tekniğine benzediği, ancak ipek halıların yapıldığı genellikle germe düz tezgâhlarda tezgâhların yün halı tezgâhlarından daha küçük boyutlarda olması, istediğinde kolaylıkla taşınabilir bulunuşları ve çok az yer tutmaları nedeniyle bir sorun teşkil etmedikleri anlaşılmaktadır.

Erzurum Aziziye ve İstanbul Pendik Belediyelerinin ortaklaşa düzenlemiş olduğu bu kurs'da, Dokuyucular dokuma tezgâhlarını ilçede bulunan marangozlardan temin ettiklerini dile getirmişlerdir.

-Tezgâh Üzerinde Çözgü Hazırlanması: Çözgü, halıların iskeletini oluşturan ve tezgâh üzerinde boyuna gerdirilmiş olan ipliklerdir. Halıların çözgüsü ne kadar kusursuz yapılırsa dokunacak halı da o kadar kusursuz olmaktadır.

İpek halıların başlangıçtan bitimine kadar olan iş evreleri arasında en güç ve en dikkat isteyen evrenin çözgü hazırlama olduğu bilinmektedir. Bu nedenle halı çözgüsünü yapabilenler usta ve yetenekli kişiler olarak değerlendirilmektedirler. İpek halı çözgüsü Hereke tipi yün halı çözgüsü tekniğine benzerlik göstermektedir.

Çözgü ipliği önce alt levent üzerindeki gücü ağacına bağlandıktan sonra üst leventin önünden arkaya doğru aşırılamakta ve sonra alt leventin arkasından öne doğru çıkarılmaktadır.

Bundan sonra alt leventin üzerindeki gücü arasından geçirilen iplikler, gücü ağacına da bir kez sardırılarak tekrar üst leventin önünden arkaya aşırılmakta ve ilk işlem tekrarlanarak halının ebatlarına göre çözgü yapımına devam edilmektedir.

- **Üst Gücü (Örme Gücüsü) Bağlama:** Gücü işlemi bitirildikten sonra tezgâh üzerinde bulunan üst gücü ağacına çözgü ipliklerinin bağlama işlemine geçilmektedir. Gücü ağacı üzerine geçirilmiş kalın bir pamuk ipliğine çözgü ipliklerinin sayılarının yarısı bağlanmaktadır. Halı düğümlerinin çözgü üzerinde durmasını sağlayacak atkı ipliklerinin, çözgü tellerinin yarısının üstünden diğer yarısının ise altından geçmesine olanak verilmesi için zorunlu olmaktadır. Diğer yandan bağlanan gücü bez dokuma tezgâhlarında bulunan gücü çerçevesi görevini yapmaktadır.

-**Çiti ve Kilim Örülmesi:** Halıda düğümlenme işlemine geçmeden önce çözgü ipliklerini düzgün bir halde tutmak ve atılacak düğümlere sağlam bir zemin hazırlamak amacıyla yapılmaktadır. Bunun için bilinen basit bir zincir örgü ile çözgü iplikleri paralel bir şekilde bağlanmaktadır. Daha sonra örme gücüsü yardımıyla da yarı sırası önde tutulan çözgü ipliklerinin arasında atkı iplikleri bir kez sağdan sola geçirilmektedir. Böylece atkı ipliği çözgü tellerinin yarı sırası üzerinden geçirilmiş bulunmaktadır.

Atkı ipliğinin soldan sağa geçirilmesi ve kilim örgü yapımına devam edilebilmesi için, üst örme gücüsü üst tarafında bulunan tatta veya metal çıta bu kez yukarı kaldırılmakta ve çözgü telleri üzerine elle basılarak daha önce alt tarafta bulunan çözgü telleri sırasının öne geçmesi sağlanmaktadır. Böylece çözgü telleri arasında açılan çapraz aralığın sağ tarafta bulunan atkı ipliği tekrar sola geçirilmektedir. Bundan sonra ilk ve ikinci işlem tekrarlanarak istenilen ölçüde kilim örgü yapıldıktan sonra tekrar bir çiti örgüsü tamamlanarak düğümlenme işlemine geçilmektedir.

-**Düğümlenme veya İlme Yapma:** Kilim örgüsü tamamlandıktan sonra düğümlü (havlı) yüzeyini oluşturan düğümlenme işlemine geçilmektedir. Dokumaya geçmeden önce halının her iki yanında kıyı kolun örme işlemi tamamlanmaktadır. Bunun için kenarlardan 3 adet çözgü teli ayrılmaktadır.

Erzurum Aziziye ve İstanbul Pendik Belediyelerinin ortaklaşa düzenlemiş olduğu bu kurs'da, dokunan ipek halı dokumaları Türk düğümlü tekniğinde ve sol başlangıçlı dokuma yapıldığı tespit edilmiştir. Düğümlenme işlemi, örme gücüsünün üst tarafında ve çözgü tellerinin yaptığı çapraz arasına çözgü çözülmesi biter bitmez yerleştirilmiş bulunan çitanın, örme gücüsüne yakın bulunduğu zaman tamamlamaktadır. Daha sonra pamuk

iplik boydan boya çözgü ipliği sıraları arasından geçirilmekte ve kirkitle dövülmektedir.

Bu işlem düğümlerin çözgü tellerine iyice yerleştirilmeleri için yapılmaktadır. Kirkitleme işleminden sonra pamuk olan düzeltme ipliğinin bir ucuna kalın ipek atkı ipliği bağlanmakta ve pamuk ipliği geri çekilmektedir. Böylece çözgü iplikleri arasındaki pamuk ipliğinin yerini alan ipek atkı ipliği bu kez kuvvetlice kirkitlemektedir.

Bundan sonra çita yukarı çıkarılmakta ve çözgü ipliklerine elle basılarak açılan çapraz arasından bu kez ince ipek atkı ipliği veya kalın atkı ile aynı yönde geçirilmekte ve hafif hafif kirkitlemektedir. İnce atkının iyice oturması için tekrar pamuk düzeltme ipliği ince atkı üzerinden geçirilerek bu kez birlikte kuvvetlice kirkitlemektedir.

Bundan sonra düzeltme ipliği üst örme gücüne doğru sıyrılarak çıkarılmakta ve gücü üzerinde dışarıda kalmak üzere tutulmaktadır.

Ancak, gerek atkı ipliklerinin ve gerekse düğümlerin, çözgü iplikleri üzerinde iyice kaynaşmalarını sağlamak amacı ile çita aşağıya indirildikten sonra son bir kez daha kuvvetlice kirkitleme işlemi yapılmaktadır.

Bu son durumda, ilk düğümlenme işlemi tamamlanmakta ve çözgünün tarafında kalın ve ince iplik yumakları ile kenar kolan örgü ipliği, diğer tarafından ise yalnız kıyı kolan ipliği bulunmaktadır.

İkinci düğümlenme sırasına geçilmeden önce özel ipek halı makası ile düğüm uçları kesilerek dokunan kısım düzleştirilmektedir. Yapılan bu işlemler sonucunda ikinci düğümlenme sırasına geçilir ve halı bitinceye kadar bu işlem tekrarlanır.

2: İpek Halılarda Kullanılan İpeklerin Cinsleri ve Teknolojik Bazı Özellikleri

-İpliklerin Cinsleri: Yapılan incelemeler sonucunda Pendik belediyesinin katkılarıyla ipliklerin hereke'den geldiğini belirtmişlerdir. Çözgünlük, atkılık ve ilmelik ipliklerinin tümünün doğal saf ipek liflerinden elde edilmektedir.

-İpliklerin Kat Sayıları: Araştırmada incelenen ipek halılarının yapımında kullanılan çözgünlük, ilmelik, alt kalın ve üst ince atkılık (döke) iplerinin, doğal ipeklerden oluştuğu saptanmıştır. Çözgünlük olarak kullandığımız ipliklerde 20 kat, atkı olarak kullandığımız ipliklerde 6 kat, ince atkı olarak kullanılan (döke) boncuk ipliği dediğimiz iplik 3 kat ve ilmelik ipliklerde kullanılan ipek ipliklerde ise 24 kat olduğu tespit edilmiştir.

3: İpek Halılarda Teknik Özellikler

-İpek Halılarda 1 m² Ağırlıkları: Dokunacak olan 1m² halının tamamen dokuyucusuna bağlı olarak değişmektedir. Yapılan araştırma ve incelemelerde yaklaşık 3 kg ile 5 kg İpek ipliği gitmektedir. Buda dokuyucusuna göre 1 m² halıda ortalama 3 ile 5 kg. arasında değişmektedir.

-İpek Halılarda Hav Yüksekliği: Yapılan araştırmalarda Hereke halılarıyla bire bir benzerlik gösterdiği görülmektedir. Hav yüksekliği 0,5cm'dir.

-İpek Halılarda Kilim Örgüsü ve Saçak Ölçüsü Uzunlukları: Söz konusu atölyede dokunan ipek halılarda kilim örgüsü 1cm'dir. Ayrıca kilim örgüsü okunduktan sonra 1cm süs diye tabir ettikleri ve baklava dilimi şeklinde ilme atılmaktadır. Bu işlem bittikten sonra tekrardan 1cm kilim örgüsü dokunarak ilme atılma işlemine geçilmektedir. Dokuma işlemi biten halılarda kesim işlemi yapılırken 10cm saçak bırakılır.

-İpek Halılarda Kalite: Araştırmaya söz konusu olan atölyede, kurs süresince dokunan ipek halı dokumaların kalitesi 10x10 kalitesinde olup 40x60 cm ve 50x75 cm ebatlarında dokunduğu tespit edilmiştir.

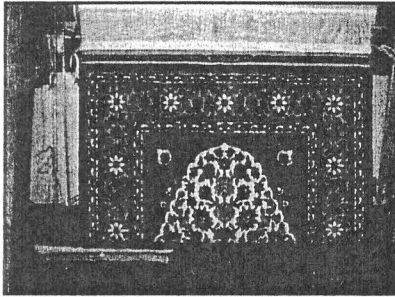
Yapılan son görüşmelerde özel bir firmayla anlaşma sonucu dokunacak olan yeni halıların kalitesi 14x16 olarak anlaşma sağlanmış olup 572 tel 561 sıra olmak üzere dokuma yapılacaktır.

-İpek Halılarda Desen ve Kullanılan Renkler: Erzurum Aziziye ve İstanbul Pendik Belediyelerinin ortaklaşa düzenlemiş olduğu bu kurs'da, dokunan ipek halı dokumalarının desenlerini Pendik belediyesi aracılığı ile han halıcılık tan temin edildiği tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalarda ise mihraplı seccade tipi ipek halı dokunmaktadır. Kullanılan en önemli forumlar ise, hançer yaprakları, rozet çiçekleri, sümbüller, narçiçekleri, karanfiller, laleler, v.s. motiflerdir.

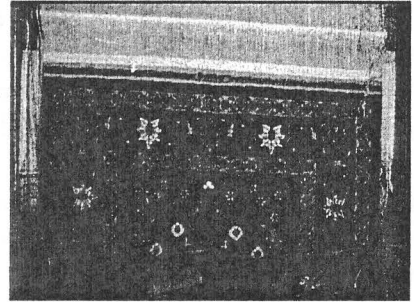
Dokumalarda kullanılan renkler ise doğal boya olup, lacivert, kırmızı ve bej renkleri yoğunlukta olmak üzere sarı, yeşil, kahverengi ve bunların tonları kullanılmaktadır.

Resim 3- İpek Halı Dokuma Çalışması

Resim 4- İpek Halı Dokuma Çalışması

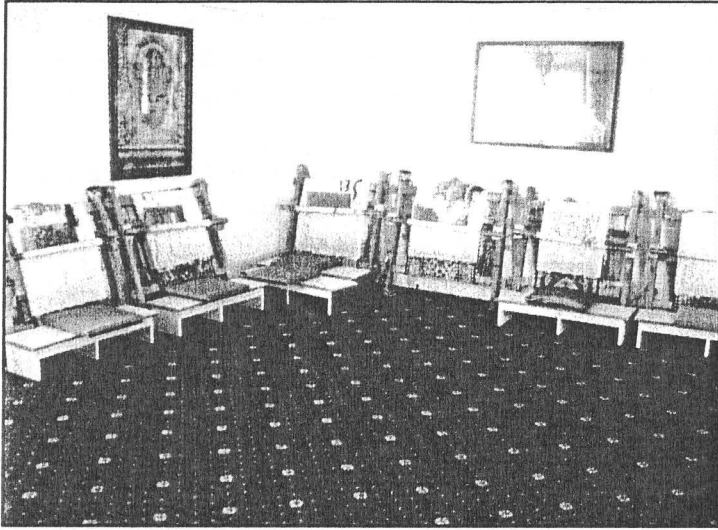

Resim 6- İpek Halı Dokuma Çalışması

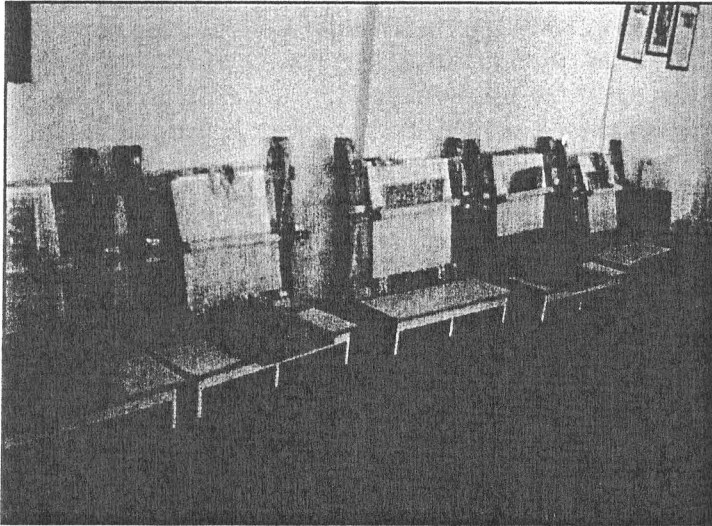
4: İpek Halı Dokuyucularının Çalışma, Sağlanan Kazanç, Sağlık ve Sosyal Güvence Koşulları

-Çalışma Koşulları: Aziziye Belediyesinin kendi imkânlarıyla yapmış olduğu yaklaşık 500 m² alanı kaplayan kapalı alanı ile 25 tezgâh ve

bir usta öğreticiden oluşan atölye, zemini halılarla döşeli son derece sağlıklı ve rahat bir ortam sağlandığı görülmektedir. (Resim 9)

Resim 7- Atölyeden görünüm

Resim 8- Atölyeden görünüm

-Sağlanan kazanç: İŞKUR'un desteklemiş olduğu ipek halı dokumacılığı kursundan yararlananlar, genç kız ve kadınlardan oluşmaktadır. Ayda 22 gün olmak üzere günlük 15,00 TL den ayda 330,00 Türk Lirası kazanç elde etmektedirler. Elde edilen bu kazancı ev ekonomilerine destek vermek üzere anne babalarına veya eşlerine vermektedirler.

-Sağlık ve Sosyal Güvence Koşulları: Dokuma kursuna katılımdan dolayı, dokuyucular herhangi bir güvence altında değildirler. Tamamen kendi imkânlarıyla karşılamaktadırlar.

SONUÇ:

Çağın değişen değer yargılarına bağlı olarak Türk el sanatı ürünleri hızla bir değişim sürecine girmiş, geleneksel amaçlar dışında, toplumun her kesiminde, hatta uluslar arası pazarlarda alıcı bulan, ekonomik mallar olarak değerlendirilmesiyle başlamıştır.

Genelde toplumun kendi ihtiyacını karşılamak üzere geleneksel yaşamın bir parçası olarak üretilen, günlük veya törensel yaşamda kullanılan el sanatları; el becerisi ve basit araçlarla yapılmış ürünleri kapsar. Bu ürünler tarihsel geçmişi içinde, yerine göre günlük kullanım eşyasından süs eşyasına, çeyizlik eşyadan hediyeelik eşyaya pek çok ürünü içine alan dayanıklı tüketim malları olarak tanımlanabilir. Ancak günümüzde Geleneksel Türk sanatları kapsamında düşünülen hat, tezhip, minyatür, halı kilim, çini gibi sanat alanları da el sanatı kavramı içinde yer almaktadır bu durum el sanatları alanında kavram kargaşasına neden olmaktadır.

El dokumacılığı dünyada olduğu gibi Anadolu'da da halkın kendi ihtiyacını karşılamak, asıl veya ek bir gelir elde etmek amacıyla yüzyıllardır sürdürülmektedir. El dokumacılığının kullanım alanları gün geçtikçe daralmakta, bazı yörelerimizde üretimi ve var olan çeşitleri azalmakta veya tamamen yok olmaktadır. Bununla birlikte bazı yörelerimizde el dokumacılığı günümüzde de devam ettirilmekte ve yaşatılmaya çalışılmaktadır. Bu durumda olan illerimizden biride Erzurum'dur.

Yöre halkının bu konuda bilinçlendirilerek bu uğraşıya gereken önemi vermeleri sağlanırsa dokumacılıkta hedeflenen amaçlara ulaşılması mümkün olacaktır. Yöre halkının dokumacılığa gereken önemi vermesi için bunun gelir getirebilen bir uğraş olabileceğinin gösterilmesi gerekmektedir. Geleneksel olarak kullanılan alanı sınırlı olan dokumaların bilimsel yaklaşımlarla fonksiyonel ürünlere dönüştürülerek pazar payının

artırılmasına yönelik başlatılan çalışmaların sürdürülmesi gerekmektedir. Atölyelerdeki ve evlerdeki tezgâh sayısı dokumaların kalitesi ve dokuyucuların yeteneği bir ürünün piyasada tutunabilmesi için gerekli olan kalite ve sürekliliği sağlayabilecek düzeydedir. Yöredeki yerel ve idari yönetimlerin bu konuda başlatılan çalışmalara desteklerini sürdürmeleri gerekmektedir.

Kaynakça:

- Mehmet ÖNDER, *Antika ve Eski Eserler Kılavuzu*, İşbankası Yayınları 1998, s. 67.
Mevlüt KAPLANOĞLU; Erzurum Halı ve Kilimleri, 25. Dünya Üniversiteler Kış Oyunları, Erzurum 2011
Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; *Erzurum Gezi Rehberi*; 2011, s.21
E.Tekin ALTINTAŞ; Doğal İpekten El dokusu Halı Yapımı Ve İhraç Edilen İpek Halıların Bazı Teknik Özellikleri İle Üretim Koşulları Üzerine Araştırmalar, Ziraat Fakültesi Yayınları; 690, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1979, s.81
Fatih CENGİZ; Erzurum Aziziye Belediye başkanı.
Mehmet KÜÇÜK; Erzurum Aziziye Belediyesi Personel Müdürü.
Zeliha SERTLEK; Usta Öğretici, Erzurum Aziziye Belediyesi ve İstanbul Pendik Belediyesinin Ortaklaşa Düzenlenmiş Olduğu İpek Halı Dokumacılığı Kursu